

SPRÁVA O VÝSLEDKU KONTROLY 2021

POUŽÍVANIE VEREJNÝCH PROSTRIEDKOV
A NAKLADANIE S MAJETKOM
V ZOOLOGICKÝCH ZÁHRADÁCH

Najvyšší kontrolný úrad SR
Karol Mitriák, predseda

OBSAH

ZOZNAM SKRATIEK.....	3
ZOZNAM OBRÁZKOV.....	3
VÝZNAMNÉ ZISTENIA A ODPORÚČANIA	4
KONTROLNÁ AKCIA	5
1 ÚČEL KONTROLNEJ AKCIE	5
2 RÁMEC KONTROLNEJ AKCIE.....	5
2.1 ZÁKLADNÁ CHARAKTERISTIKA.....	5
2.2 VÝKON KONTROLY.....	6
3 VÝSLEDKY KONTROLNEJ AKCIE.....	6
3.1 HOSPODÁRENIE S VEREJNÝMI PROSTRIEDKAMI A MAJETKOM ŠTÁTU A SAMOSPRÁVY	6
3.2 PLNENIE ÚLOH A ODBORNÉ POSLANIE MODERNEJ ZOO	7
4 REAKCIE KONTROLOVANÝCH SUBJEKTOV	9
5 KONTAKT	10

ZOZNAM SKRATIEK

SKRATKA	VÝZNAM
ČR	Česká republika
EÚ	Európska únia
ISSAI	Medzinárodné štandardy najvyšších kontrolných inštitúcií (ISSAI 100 – základné princípy kontroly verejného sektora, ISSAI 300 – základné princípy kontroly výkonnosti a ISSAI 400 – základné princípy kontroly súladu)
MŽP ČR	Ministerstvo životného prostredia Českej republiky
MŽP SR	Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky
NKÚ SR	Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky
NR SR	Národná rada Slovenskej republiky
NZOO	Národná zoologická záhrada
PHZ	Predpokladaná hodnota zákazky
SR, Slovensko	Slovenská republika
ŠR	Štátny rozpočet
VO	Verejné obstarávanie
VZPP	Všeobecne záväzné právne predpisy
Zákon o slobodnom prístupe k informáciám	Zákon č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o slobode informácií)
Zákon o majetku obcí	Zákon č. 138/1991 Zb. o majetku obcí v znení neskorších predpisov
Zákon o správe majetku štátu	Zákon č. 278/1993 Zb. o správe majetku štátu v znení neskorších predpisov
Zákon o účtovníctve	Zákon č. 431/2002 o účtovníctve v znení neskorších predpisov
Zákon o verejnom obstarávaní	Zákon č. 343/2015 o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov
Zákon o rozpočtových pravidlách verejnej správy	Zákon č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov a v znení neskorších predpisov
ZOO	Zoologická záhrada

ZOZNAM OBRÁZKOV

Graf - Vývoj návštevnosti ZOO:8

VÝZNAMNÉ ZISTENIA A ODPORÚČANIA

Pre dnešnú dobu sú charakteristické negatívne javy v dôsledku pokračujúcich klimatických zmien, zrýchľujúceho sa ekologického ohrozenia a celkovej ekologickej degradácii. V tejto situácii rastie význam inštitúcií prispievajúcich k ochrane prírody a záchrane živých organizmov. Medzi takéto inštitúcie patria zoológické záhrady.

Poslaním a úlohou moderných zoológických záhrad je pomáhať pri výchove vo vzťahu k zvieratám a vzdelávaní o prírode, pričom poskytujú priestor pre oddych a relax v príjemnom prostredí. K odborným poslaniam moderných zoológických záhrad patrí, okrem vystavovania živých exponátov, aj vedecká práca a chov ohrozených druhov. Pre mnohé takéto druhy sú zoológické záhrady jedinou nádejou na prežitie.

Záujem verejnosti o zoológické záhrady, **už dávno presiahol hranice mesta, hranice regiónu, dokonca aj hranice Slovenskej republiky.** Návštevnosť zoológických záhrad predstihuje návštevnosť športových a iných kultúrno – spoločenských podujatí. Preto je smutné, že napĺňanie poslania samosprávnych zoológických záhrad zostáva len na bedrách zriaďovateľov. **Zoológické záhrady zohrávajú významnú úlohu v oblasti rozvoja cestovného ruchu. Výraznou mierou prispievajú k rastu návštevnosti príslušných regiónov, pričom samosprávne kraje sa nepodieľajú na ich financovaní a tiež môžeme konštatovať aj slabú finančnú podporu zo strany štátu.**

Tým, že do zoológických záhrad prichádza ročne vysoký počet návštevníkov, zoológické záhrady ovplyvňujú svojimi výchovnými a vzdelávacími aktivitami širokú verejnosť a aj záujmové skupiny. Vďaka vystavovaniu a pozorovaniu živých zvierat ovplyvňujú zoo názory, postoje, vytváranie hodnôt a správanie návštevníkov; učia k aktívnej ochrane prírody¹.

Štyri slovenské zoológické záhrady navštívilo za roky 2019 a 2020 **1,96 milióna** návštevníkov.

Na druhej strane zoológické záhrady spravujú rozsiahly majetok miest a štátu, ktorý im bol zverený. K 31.12.2020 štyri zoológické záhrady hospodárili s aktívami vo výške 110,1 milióna eur.

NKÚ SR aj z vyššie uvedených dôvodov pristúpil k realizácii kontroly nielen so zameraním na hospodárenie, ale aj na realizáciu zámerov, cieľov a úloh, ktorými zoológické záhrady plnia svoje poslanie vo vzťahu k dostatočnosti zdrojov pre úspešné napĺňanie ich poslania a ďalší rozvoj.

Kontrola bola vykonaná v štyroch zoológických záhradách Bojnice, Bratislava, Košice a Spišská Nová Ves. Subjekty sa odlišujú spôsobom ich financovania, kde Bojnice sú štátnou príspevkovou organizáciou a jej financovanie zastrešuje MŽP SR. Ďalšie tri zoológické záhrady sú príspevkové organizácie zriadené mestami, ktoré mali na starosti zabezpečenie ich činnosti zo svojich rozpočtov.

Jedným zo slabých miest, ktoré boli identifikované v oblasti plnenia úloh a odborného poslania zoológických záhrad a zabezpečenia ďalšieho rozvoja zoológických záhrad bol prístup zriaďovateľov k strategickému plánovaniu ich rozvoja. Samosprávne zoológické záhrady mali spracované koncepčné plány smerovania a rozvoja organizácie, ktoré však neboli schválené zriaďovateľmi na úrovni záväzných dokumentov a tým nebola zabezpečená garancia finančných prostriedkov na ich realizáciu. Často dochádzalo k situáciám, že zámery a ciele obsiahnuté v strategických materiáloch neboli zapracované do programových rozpočtov zriaďovateľov a realizácia bola odsunutá na neskoršie obdobie alebo neboli realizované vôbec.

Nedocenenie strategického plánovania rozvoja samosprávnych zoológických záhrad viedlo k rastu investičného dlhu a k spomaleniu realizácie investičných projektov.

Samosprávne zoológické záhrady výsledkami činnosti v oblasti **medzinárodných projektov a programov na záchranu ohrozených druhov zvierat a na zachovanie ich genetického potenciálu** prekročili hranice miest a okolia, samosprávnych krajov, čím prispeli ku propagácii a šíreniu dobrého mena nielen zriaďovateľských miest, ale aj Slovenska v zahraničí.

¹ WAZA (2005): Building a Future for Wildlife - The World Zoo and Aquarium Conservation Strategy,

Spolupráca zoologických záhrad v medzinárodných programoch a projektoch viedla k výraznému rastu atraktivity zoologických záhrad u verejnosti a k rastu významu zoologických záhrad, ako vyhľadávanej inštitúcie umožňujúcej poznávacie a oddychové aktivity.

Poslanie zoologických záhrad v súčasnej dobe, ktorá je výrazne ovplyvnená covid pandémiou, nadobúda nový rozmer. Návšteva zoologických záhrad sa stáva jednou z mála akceptovateľných foriem kultúrno – spoločenského vyžitia s možnosťou strávenia odpočinku vo vhodnom prostredí. Taktiež vytvára priestor pre aktívnu edukáciu v rámci vzdelávania detí a mládeže.

Vzhľadom na dôležitosť poslania zoologických záhrad v oblasti vzdelávania a výchovy k ochrane prírody, v oblasti chovu vzácnych a ohrozených zvierat, v oblasti spolupráce s domácimi a zahraničnými združeniami a asociáciami prostredníctvom domácich a zahraničných projektov sa do popredia dostáva aj otázka nastavenia systému financovania zoologických záhrad postaveného na viacdrojovom financovaní a to na základe jasne stanovených kritérií a pravidiel zo strany štátu a tiež zo strany vyšších územných celkov.

Uvedená finančná podpora by mala smerovať na niektoré vybrané tituly realizovaných odborných činností, ako sú chov ohrozených druhov svetovej fauny v slovenských zoologických záhradách, zapojenie slovenských zoologických záhrad do systému ochrany prírody SR, spoluprácu slovenských zoologických záhrad v rámci medzinárodných programov chovu ohrozených druhov s významnými zoologickými záhradami a inštitúciami v cudzine, podporu členstva a účasti slovenských zoologických záhrad v medzinárodných organizáciách a tiež na stanovené činnosti zabezpečujúce rozvoj zoologických záhrad.

Na základe vyššie uvedeného NKÚ SR odporúča aj **participáciu štátu a vyšších územných celkov** na tom, aby zoologické záhrady úspešne plnili úlohy na domacom, ale i zahraničnom poli. Preto **odporúča výboru NR SR pre pôdohospodárstvo a životné prostredie:**

- **určiť MŽP SR ako koordinátora spracovania stratégie medzirezortnej implementácie rozvoja zoologických záhrad s cieľom vypracovania návrhu na legislatívne riešenie problematiky plnenia odborných úloh zoologických záhrad a podporu činností zabezpečujúcich rozvoj zoologických záhrad poskytnutím dotácií od štátu a vyšších územných celkov.**

KONTROLNÁ AKCIA

1 ÚČEL KONTROLNEJ AKCIE

Kontrolná akcia „Používanie verejných prostriedkov a nakladanie s majetkom v zoologických záhradách“ bola vykonaná na základe Plánu kontrolnej činnosti NKÚ SR na rok 2021. Predmetom kontroly bolo preverenie hospodárenia s verejnými prostriedkami SR, výkon správy majetku štátu a samosprávy, fungovanie kontrolného systému.

Účelom kontroly bolo preveriť hospodárenie s verejnými prostriedkami a s majetkom štátu a samosprávy v zoologických záhradách a preveriť realizáciu zámerov, cieľov a plnenie úloh, ktorými zoologické záhrady plnia svoje poslanie a vyhodnotiť dostatočnosť zdrojov pre úspešné naplnenie ich poslania a ďalší rozvoj.

2 RÁMEC KONTROLNEJ AKCIE

2.1 ZÁKLADNÁ CHARAKTERISTIKA

Kontrola bola realizovaná v súlade so zákonom NR SR č. 39/1993 Z. z. o Najvyššom kontrolnom úrade Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov a so štandardmi, ktoré vychádzajú zo základných princípov medzinárodných štandardov najvyšších kontrolných inštitúcií (ISSAI). Kontrolovaným obdobím boli roky 2019 až 2020 a súvisiace obdobia.

Zoologické záhrady, ktorých hlavným poslaním je výchova vo vzťahu k zvieratám, vzdelávanie, oddych a relax v príjemnom prostredí, a ktorých odborným poslaním je vedecká práca a chov ohrozených druhov - záchrana genetického bohatstva foriem života, spolupráca na národnej a medzinárodnej úrovni - organizácia záchranných

programov, majú čoraz väčší vplyv na širokú verejnosť a záujmové skupiny, zároveň spravujú rozsiahly majetok samosprávy a štátu a nakladajú s významným objemom finančných prostriedkov.

2.2 VÝKON KONTROLY

Kontrola bola vykonaná v štyroch slovenských zoológických záhradách: NZOO Bojnice, ZOO Bratislava, ZOO Košice a ZOO Spišská Nová Ves. Uvedené ZOO sa odlišovali spôsobom financovania, keď NZOO Bojnice je príspevkovou organizáciou, ktorej zriaďovateľom je MŽP SR. Ďalšie tri zoológické záhrady sú príspevkové organizácie a ich zriaďovateľmi sú mestá.

Kontrolná akcia bola vykonaná ako kontrola súladu a posudzovala obdobie rokov 2019 až 2020. Bol uplatnený prístup detailného preverenia dokladov. Kontrolóri v rámci kontroly využili techniky preskúmania relevantných dokladov, pozorovanie, analýzu, riadené rozhovory, písomné stanoviská k predmetu kontroly. Hodnotiacimi kritériami boli všeobecne záväzné právne predpisy v oblasti rozpočtových pravidiel, verejného obstarávania, účtovníctva, správy majetku, ďalej finančnej kontroly a auditu, zverejňovania informácií ako aj dohodnuté zmluvné podmienky.

Hospodárne, efektívne a účinné použitie verejných zdrojov pri realizácii činností zoológických záhrad je základným predpokladom utvárania vyhovujúcich podmienok a následného dosahovania očakávaných výsledkov v prislúchajúcich pôsobnostiach.

3 VÝSLEDKY KONTROLNEJ AKCIE

V procese prípravy kontrolnej akcie ako aj v jej priebehu boli identifikované viaceré riziká, ktoré boli kontrolou aj potvrdené.

3.1 HOSPODÁRENIE S VEREJNÝMI PROSTRIEDKAMI A MAJETKOM ŠTÁTU A SAMOSPRÁVY

V rámci kontrolnej akcie boli zistené porušenia všeobecne záväzných právnych predpisov upravujúcich oblasť používania verejných prostriedkov a nakladania s majetkom v správe zoológických záhrad.

V oblasti hospodárenia s verejnými prostriedkami boli zistené nedostatky v ZOO týkajúce sa verejného obstarávania, ktoré vyplývali z nedostatočne špecifikovaných kritérií pri obstarávaní majetku. ZOO Bratislava pri stanovených kritériách VO neurčila relatívnu váhu pre vyhodnotenie ponúk, nesprávne určila predpokladanú hodnotu zákazky, nevypracovala opis predmetu zákazky podľa § 42 ods. 2 zákona o verejnom obstarávaní, vo výzve na predloženie cenovej ponuky a ani v súťažných podkladoch neuviedla kritérium, podľa ktorého bude verejný obstarávateľ vyhodnocovať cenové ponuky. V dokumentácii k verejnému obstarávaniu neuchovala informácie a podklady, na základe ktorých určila predpokladanú hodnotu zákazky a tak nedodrжала základné povinnosti verejného obstarávateľa.

Ďalšie porušenia všeobecne záväzných predpisov boli zistené v NZOO Bojnice. V rozpore so zákonom o účtovníctve zoológická záhrada nesprávne účtovala o obstaraní dlhodobého majetku priamo do nákladov a nezabezpečila, aby účtovné doklady obsahovali súpis vykonaných prác. ZOO Spišská Nová Ves neúčtovala o preddavkoch a tiež nesprávne účtovala o tovare, ktorý bol nakúpený za účelom jeho predaja v nezmenenej podobe. Vo všetkých zoológických záhradách boli identifikované porušenia zákona o účtovníctve súvisiace s vykonávaním inventarizácie.

Neplnenie povinnosti vyplývajúce z nedodržania zákona o slobodnom prístupe k informáciám v NZOO Bojnice a v ZOO Bratislava bolo zistené v prípadoch, keď neboli zverejňované všetky povinné dokumenty alebo neboli zverejňované vo forme v akej mali byť.

Ako systémový nedostatok vo všetkých zoológických záhradách bol identifikovaný nesprávny výpočet pomeru pokrytia výrobných nákladov tržbami v zmysle § 21 ods. 2 zákona o rozpočtových pravidlách verejnej správy, vykazovaný v poznámkach k účtovným závierkam.

Zoológické záhrady ako príspevkové organizácie zriadené na plnenie úloh vyplývajúcich z osobitných predpisov, vykonávali aj doplnkové činnosti, na účel získania vlastných zdrojov na ďalší rozvoj a skvalitňovanie hlavnej činnosti, okrem iných, aj predaj suvenírov, pohľadníc a iných tovarov. Pri vykonávaní týchto činností zoológické záhrady boli povinné dodržiavať zákonné pravidlá. Preverením dodržiavania pravidiel pre vykonávanie

podnikateľskej činnosti bolo zistené, že ZOO Bojnice a ZOO Spišská Nová Ves vykonávali podnikateľskú činnosť v rámci hlavnej činnosti a v rozpore so VZPP.

V oblasti nakladania s majetkom v správe zoologických záhrad bolo zistené nedodržanie povinností vyplývajúcich zo zákonov upravujúcich správu obecného a štátneho majetku. NZOO Bojnice evidovala vo svojom majetku pozemok bez ocenenia. ZOO Košice využívala pri plnení svojej hlavnej činnosti pozemky, ktoré nemala zverené do správy a ani k nim nemala vlastnícky vzťah a s vlastníkmi pozemkov nemala uzatvorený žiadny zmluvný vzťah. ZOO Bratislava sídlila v budove vo vlastníctve NDS, a.s., bez uzatvoreného zmluvného vzťahu. V areáli ZOO Bratislava sa nachádzali pozemky bez založeného listu vlastníctva, vo vlastníctve Slovenskej republiky, hlavného mesta SR Bratislavy a NDS, a. s., ktoré ZOO Bratislava nemala zverené do správy a súčasne s vlastníkmi pozemkov nemala uzatvorený žiadny zmluvný vzťah. ZOO Bratislava si neuplatňovala nepeňažné plnenie dojednané v zmluve o spolupráci, prenajímala nehnuteľný majetok s dobou nájmu neprevyšujúcou 10 dní bez zmluvného vzťahu len na základe žiadostí o pridelenie predajného miesta alebo objednávok nájomcov bez bližšej špecifikácie miesta a udanej rozlohy, pri neuhradení platby nájomného si neuplatňovala zmluvnú pokutu z dlžnej sumy a neupravovala výšku nájomného o mieru inflácie stanovenú Štatistickým úradom SR tak ako to mala zmluvne dohodnuté v nájomných zmluvách.

Zoologické záhrady mali vytvorené vhodné organizačné, finančné, personálne a materiálne podmienky pre výkon účinného vnútorného kontrolného systému. Na druhej strane, kontrolné zistenia poukázali na oblasti, pri ktorých nebolo preukázané dostatočné nastavenie vnútorných kontrol tak, aby v rámci plnenia základných úloh nedochádzalo k porušovaniu VZPP, ako aj interných právnych aktov a smerníc. V NZOO Bojnice, ZOO Bratislava a ZOO Spišská Nová Ves boli identifikované nesprávne nastavenie interných kontrol, keď došlo k vykonaniu základnej finančnej kontroly až po uzatvorení zmluvy s dodávateľom, základná finančná kontrola nebola vykonávaná vôbec alebo bola vykonávaná formálne.

Ďalej boli identifikované systémové nedostatky pri úhradách za poskytované služby, bez odsúhlasenia vykonaných prác zodpovedným zamestnancom NZOO Bojnice a uzatvárané komisionárske zmluvy taktiež neboli overené základnou finančnou kontrolou.

3.2 PLNENIE ÚLOH A ODBORNÉ POSLANIE MODERNEJ ZOO

Hlavným poslaním zoologických záhrad ako stálych zariadení na držbu živočíchov a ich chov v ľudskej opatere na účel ich vystavovania verejnosti je **účasť na výskume zameranom na ochranu a zachovanie druhov chránených živočíchov**, ako aj zabezpečenie reintrodukcie alebo repatriácie do voľnej prírody s cieľom uchovať biologickú rozmanitosť. Okrem odborného poslania zoologických záhrad nemenej dôležitým je aj **spoločenské poslanie, ktorého najvýznamnejším aspektom je výchova verejnosti k ochrane prírody a biologickej rozmanitosti**, a to najmä poskytovaním informácií o vystavených druhoch, ich prirodzenom prostredí a úlohe v ekosystémoch. **Moderné zoologické záhrady** zároveň, okrem starostlivosti o zvieratá, ochrany prírody, vzdelávania a výskumu, **poskytujú priestor pre aktívny odpočinok a zábavu**.

Zabezpečiť úlohy vyplývajúce z tohto poslania je možné len na základe dlhodobej stratégie rozvoja a dostatočnosti finančných, ľudských a materiálových zdrojov.

Hoci strategické plánovanie má pre rozvoj zoologických záhrad zásadný význam, niektoré **strategické materiály neboli aktualizované, neobsahovali zámery a ciele rozvoja**. ZOO Bratislava, ZOO Bojnice a ZOO Košice nemali zapracované **zámery a ciele zo strategických materiálov do programových rozpočtov**. Taktiež časti programových rozpočtov neboli podrobnejšie členené na prvky a projekty a neposkytovali dostatok informácií o realizovaných aktivitách, predovšetkým vo finančnom plnení. Nedostatky týkajúce sa strategického plánovania a následnej realizácie zámerov a cieľov zoologických záhrad vyplývali aj z formálneho prístupu zriaďovateľov k tvorbe strategických dokumentov.

Zriaďovatelia samosprávnych zoologických záhrad síce zapracovali potreby zoologických záhrad do svojich strategických dokumentov alebo tieto potreby odsúhlasili v plánovacích dokumentoch zoologických záhrad, **avšak strategické dokumenty nepovažovali za záväzné**. Opakovane dochádzalo v čase potreby ich realizácie k nezapracovaniu zámerov a cieľov z týchto dokumentov do programových rozpočtov, čím sa odsúvala doba ich realizácie alebo neboli realizované vôbec. Týkalo sa to predovšetkým investičných projektov.

Na základe uskutočneného prístupu dochádzalo k situáciám, že zriaďovatelia poskytovali menej finančných prostriedkov než zoologické záhrady potrebovali na realizáciu plánovaných zámerov a cieľov. Nedostatok finančných prostriedkov v rozpočtoch zoologických záhrad spôsoboval nemožnosť realizovať v plnej miere plánované rozvojové aktivity.

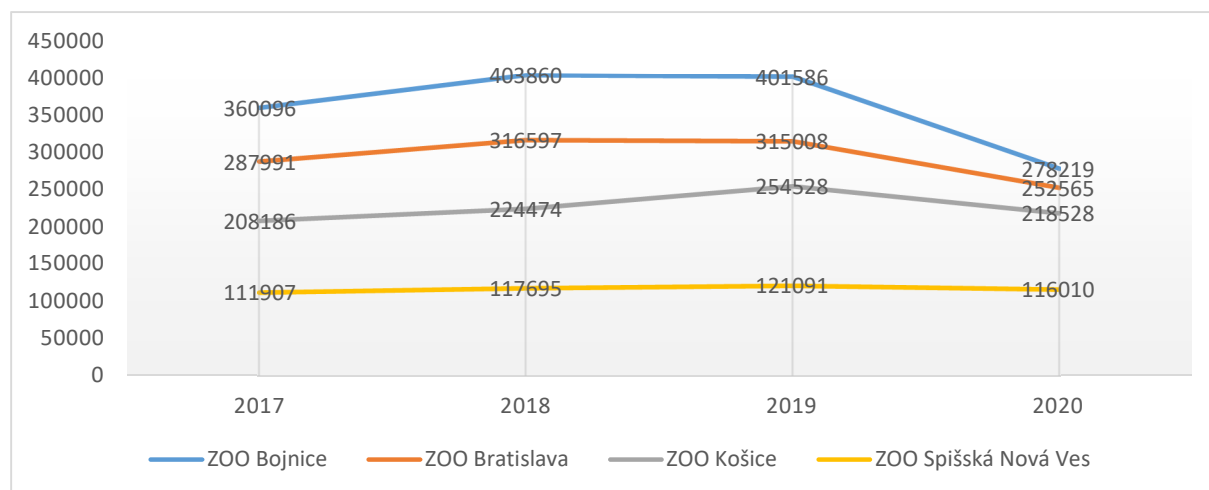
NZOO Bojnice, ako jediná štátna zoologická záhrada, ktorej zriaďovateľom bolo MŽP SR, nemala vypracovaný dlhodobý strategický dokument. Disponovala len krátkodobým plánovacím dokumentom, ktorým bol „Plán hlavných úloh NZOO“. Tento dokument bol špecifikovaný každoročne v rámci kontraktu medzi NZOO a MŽP SR. Plán hlavných úloh určoval predmet činnosti NZOO Bojnice vo viacerých tematických oblastiach. Napriek tejto skutočnosti NZOO Bojnice, bola z pohľadu dostatočnosti finančných zdrojov na tom zo všetkých štyroch slovenských zoologických záhrad najlepšie. Jej financovanie na základe kontraktu bolo stabilné, predovšetkým v prípade potreby realizácie veľkých investičných projektov. To neplatilo v prípade financovania samosprávnych zoologických záhrad.

Nedocenenie strategického plánovania rozvoja zoologických záhrad zo strany samospráv viedlo k nezapracovaniu zámerov a cieľov do programových rozpočtov, čo malo za následok rast investičného dlhu a spomalenie realizácie investičných projektov.

Ďalšími aspektmi, ktoré negatívne vplývali na financovanie a realizáciu plánovaných rozvojových aktivít boli obmedzené možnosti získania finančných prostriedkov zo zdrojov EÚ. V roku 2020 boli zoologické záhrady v jarnom období zatvorené a v jesennom období v čase zhoršovania sa situácie utrpela návštevnosť v dôsledku prijatých opatrení a obmedzením mobility obyvateľstva. Negatívne dopady pandémie, tak ovplyvnili návštevnosť a výnosy zoologických záhrad zo vstupného.

Význam zoologických záhrad v posledných rokoch rástol. Súvisí to najmä so zmenou klímy, ktorá patrí k naliehavým environmentálnym problémom. Zoologické záhrady svojimi vzdelávacími, výchovnými a zážitkovými aktivitami ovplyvňujú postoje, správanie návštevníkov a podnecujú, učia k aktívnej ochrane prírody. Zoologické záhrady za kontrolované obdobie navštívilo cca **1,96 milióna návštevníkov**, čo predstavuje veľkú časť spoločnosti so záujmom o ochranu prírody a zároveň dôležitý zdroj pre financovanie ochrany prírody.

Graf 1: Vývoj návštevnosti ZOO (zdroj: NKÚ SR)

Pozitívny vývoj bol ovplyvnený predovšetkým **zvýšenou aktivitou a skvalitňovaním odborných činností zoologických záhrad**. Význam vykonávaných odborných činností bol podčiarknutý členstvom zoologických záhrad a ich aktívnou prácou v medzinárodných profesionálnych organizáciách. Jedno zo svojich najdôležitejších poslanií zoologické záhrady naplňujú zapájaním sa do **medzinárodných projektov a programov na záchranu ohrozených druhov zvierat a zachovanie ich genetického potenciálu**. Išlo o **európske záchranné programy (EEP), európske plemenné knihy (ESB) a medzinárodné plemenné knihy (ISB)**. Táto činnosť pomáha vytvárať a udržiavať, geneticky zdravé populácie zvierat ako zálohu/rezervu pre zachovanie ohrozených druhov do budúcnosti. Svojou prácou si slovenské zoologické záhrady získali nielen úctu a rešpekt odborných kruhov a širokej

verejnosti, predstavujú aj prestíž nielen pre mestá, ktoré sú ich zriaďovateľmi, ale aj pre Slovenskú republiku v zahraničí.

Spolupráca zoológických záhrad v medzinárodných programoch a projektoch viedla k výraznému rastu atraktivity zoológických záhrad u verejnosti a k rastu významu zoológických záhrad, ako vyhľadávaných inštitúcií umožňujúcich poznávacie a oddychové aktivity.

Treba podotknúť, že **poslanie zoológických záhrad v súčasnej dobe, v dobe pandémie, nadobúda nový význam**. Návšteva zoológických záhrad sa stáva jednou z mála akceptovateľných foriem kultúrno – spoločenského vyžitia s možnosťou strávenia odpočinku vo vhodnom prostredí aj v týchto ťažkých časoch.

Pandémia neovplyvnila len pokles návštevnosti zoológických záhrad, mala negatívny dosah aj na možnosti financovania. Negatívne boli ovplyvnené rozpočty zriaďovateľov, čo malo dopad aj na financovanie zoológických záhrad. Preto chceme **poukázať na problém realizácie plánovaných zámerov a cieľov** pri súčasnom spôsobe ich financovania.

V súčasnosti, najmä samosprávne zoológické záhrady, **disponujú budovami, technológiami a infraštruktúrou**, ktorá, žiaľ, z hľadiska zaužívaných medzinárodných chovateľských štandardov **nedosahuje požadovanú úroveň a vyžaduje zvýšené nároky na financovanie**.

Vzhľadom na rastúci význam zoológických záhrad, ako **inštitúcií umožňujúcich poznávacie a oddychové aktivity**, ktorý presahuje hranice mesta, hranice regiónu, dokonca aj hranice Slovenskej republiky je potrebné **upriamiť pozornosť na systém ich financovania**. Nárast návštevnosti zoológických záhrad prispieva významnou mierou k rozvoju cestovného ruchu v jednotlivých regiónoch. Táto skutočnosť vyznieva v kontexte súčasného systému ich financovania ako nedocenená. **Na financovaní samosprávnych zoológických záhrad sa nepodieľajú vyššie územné celky a veľmi malou mierou štát**. Napĺňanie poslania samosprávnych zoológických záhrad zabezpečuje finančný príspevok len od zriaďovateľa. Druhým zdrojom financovania je obmedzená možnosť získania finančných prostriedkov z EÚ.

Česká republika - dobrým vzorom viaczdrojového financovania zoológických záhrad .

Jedným z príkladov dobrej praxe, je financovanie zoológických záhrad v ČR, ktorá má legislatívne nastavené viaczdrojové financovanie. Okrem príspevku zriaďovateľa má významný podiel príspevok z rozpočtu ministerstva životného prostredia, ktoré zoológickým záhradám poskytuje dotácie v zmysle zákona o prevádzkovaní zoológických záhrad na 18 presne špecifikovaných odborných projektov a činnosti. Prevádzkovatelia zoológických záhrad môžu taktiež požiadať o dotácie zo ŠR a rozpočtu samosprávnych krajov aj na činnosti týkajúce sa rozvoja zoológických záhrad. Jedná sa o dotácie na chov, a starostlivosť o zvieratá, výchovné projekty, vzdelávaciu a kultúrnu činnosť, odborné vzdelávanie zamestnancov, výstavbu a rekonštrukciu objektov zoológických záhrad, atď. Okrem týchto zdrojov môžu prevádzkovatelia zoológických záhrad uchádzať o zdroje z EÚ. Takže zoológické záhrady v ČR môžu byť financované celkom z piatich zdrojov.

ČR zabezpečuje z verejných zdrojov financovanie šesťnástich zoológických záhrad, čo predstavuje oproti SR štvornásobný počet zoológických záhrad.

V SR sú nastavené mechanizmy podporujúce financovanie športu, kultúry a miest, ktoré presahujú regionálny význam. Preto NKÚ SR chce poukázať na **dôležitosť poslania a význam zoológických záhrad a odporučiť zmenu nastavenia systému financovania zoológických záhrad, ktorý by bol postavený na viaczdrojovom financovaní a to na základe jasne stanovených kritérií a pravidiel zo strany štátu a tiež zo strany vyšších územných celkov**.

4 REAKCIE KONTROLOVANÝCH SUBJEKTOV

Zo strany NZOO Bojnice bola vznesená námietka proti pravdivosti, úplnosti a preukázateľnosti kontrolného zistenia týkajúceho sa vykonávanej podnikateľskej činnosti. Uvedená námietka nebola uznaná ako opodstatnená.

Ostatné kontrolované subjekty nevzniesli námietky voči pravdivosti, úplnosti a preukázateľnosti kontrolných zistení.

V zápisnici o prerokovaní protokolu sa kontrolované subjekty zaviazali prijať opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov a informovať o tom NKÚ SR v stanovených termínoch. NKÚ SR bude plnenie týchto opatrení následne monitorovať.

5 KONTAKT

Najvyšší kontrolný úrad SR

Priemyselná 2
824 73 Bratislava
☎ +421 250 114 911
www.nku.gov.sk

Národná zoologická záhrada

Zámok a okolie 6/939
972 01 Bojnice
www.zoobojnice.sk

Zoologická záhrada

Mlynská dolina 1
842 27 Bratislava-Karlova Ves
www.zoobratislava.sk

Zoologická záhrada Košice

Široká 31
040 06 Košice-Kavečany
www.zookosice.sk

Zoologickej záhrade Spišská Nová Ves

Sadová 6
052 01 Spišská Nová Ves
www.zoosnv.sk